
FROM CHANGES THROUGH QUALITY EDUCATION TO KNOWLEDGE AS CAPITAL

Katarina Diklic

Primary School "Vuk Karadzic" Surcin, Republic of Serbia, katarinadiklic@gmail.com

Abstract: Changes are an integral part of the past, the present and the future. At all times, they were not performed at the same speed, strength, way, and above all, what they brought and left behind. Many theorists and practitioners agree with the statement that the changes have never been faster and brought as much new things as today. It's no longer a question of the time period during the year, or the month, it is already about minutes and seconds. Changes are closely related to knowledge. Knowledge is one of the most important, if not the most important resource in terms of all spheres of work and human life. It is well known saying that the knowledge is power, and it has never got so much importance as it is today. Knowledge has never become so obsolete as today. The rapid development of information technology and technological development has contributed to transferring, expanding, and deepening of knowledge. It all requires lifelong learning and keeping up with the times. . But this again requires that we constantly have to learn, acquire knowledge, go along with it, or better to say, go towards changes and knowledge. "Knowledge workers" are more and more highly priced. Research shows that, in all developed countries, two thirds of the population will soon become "knowledge workers". These are people who have the knowledge and ability to organize knowledge and adequate guidance, productive use of knowledge. They are those that the organizations in which they work make as the "learning organizations". The most important thing in every change is knowledge. It is therefore necessary to know how to manage the changes so that knowledge really becomes capital. Unused, inefficient knowledge is dead capital. That is why it is necessary to give importance to knowledge and changes from a very young age. The paper discusses the importance of quality education, the promotion of knowledge and the importance of changes in elementary school. Although knowledge is acquired both before and after primary school, it plays a very important role in acquiring knowledge. Elementary school is an institution where knowledge is acquired for eight years, and this is not a meaningless period of life. If a period of seven years is subtracted, when a child goes to elementary school until 15/16 years of age when they finish and observe it from the psycho-physical development of the personality, but also from the social, cultural, ethical and all others, the conclusion is that such changes occur in that period which are then of great importance for the whole life. During this period, attitudes, styles, modes, methods are formed, and all this is important for knowledge, and therefore for changes. Developed countries have invested heavily in education because it is the driver of the economic, social, cultural development of society and the individual. They have introduced such changes that resulted in a better quality of education systems. Our country is in transition and it is only trying to do what developed countries have realized is the importance of education. Changes have been introduced to our educational system many times, but they have not yielded the desired results. Last year, significant, if not radical changes to our educational system were introduced. This also applies to elementary school as an important part of the education system.

Keywords: knowledge, education, changes

ОД ПРОМЕНА ПРЕКО КВАЛИТЕТНОГ ОБРАЗОВАЊА ДО ЗНАЊА КАО КАПИТАЛА**Катарина Диклић**

Основна школа „Вук Караџић“ Сурчин, Република Србија, katarinadiklic@gmail.com

Резиме: Промене су саставни део прошлости, садашњости али и будућности. Нису се у свим временским раздобљима дешавале истом брзином, јачином, начином и пре свега оним што су донеле и оставиле иза себе. Многи теоретичари и практичари слажу се са констатацијом да никад промене нису биле брже и доносиле толико новог као у данашње време. Више нису у питању временски периоди од године, месеца већ се ради о минутима и секундама. Промене су уско везане за знање. Знање је један од најзначајнијих, ако не и најзначајнији ресурс, кад су у питању све сфере рада и живота човека. Позната је изрека да је знање моћ и она никад није добила толико на важности као данас. Никада брже знање није застаревало него данас. Брз развој информатичких технологија и технолошког развоја допринео је да се знање брже преноси, шири, проширује, продубљује. Све то захтева од људи целоживотно учење и држање корака с временом, а то опет значи да стално морамо учити, стицати знања, ићи у корак или боље речено у сусрет променама и знању. На све већој цени су „радници знања„. Истраживања говоре да ће ускоро у свим развијеним земљама 2/3 становништва чинити „радници знања“. То су људи који имају знање и способност организовања знања и адекватног усмеравања, продуктивног коришћења

знања. Они су ти који и организације у којима раде чине „организацијама које уче„. Најважнија ствар код сваке промене је знање. Зато је потребно знати управљати променама како би знање заиста постало капитал. Неискоришћено, неупотребљено, неефикасно знање је мртви капитал. Зато је потребно од малих ногу давати значај знању и променама. У раду се разматра важност квалитетног образовања за стицање знања и значај промена у основној школи. Мада се знање стиче и пре основне школе и ван школе, она игра веома велику улогу у стицању знања. Основна школа је институција у којој се учење одвија организовано и институционално осам година, а самим тим ситче и знање. То није безначајан период живота. Ако се узме узраст од седме године, кад дете полази у основну школу, па до 15/16 кад је завршава и ако се посматра са психофизичког развоја личности, али и социјалног, културног, етичког и свих осталих, закључак је да се у том периоду дешавају такве промене које су после од велике важности за цео живот. У том периоду формирају се ставови, стилови, начини, методе, а све је то важно за знање, а самим тим и за промене. Развијене земље су много улагале у образовање јер је оно покретач привредног, друштвеног, социјалног, културног развоја друштва и појединца. Оне су уводиле такве промене које су резултовале квалитетним образовним системима. Наша земља је у транзицији и тек покушава да уради оно што су урадиле развијене земље које су схватиле значај образовања. Промене су се у наш образовни систем уводиле много пута, али оне нису дале жељене резултате. Последњу годину увеле су се значајне, ако не и радикалне промене у наш образовни систем. То се односи и на основну школу као важан део образовног система.

Кључне речи: знање, образовање, промене

1. УВОД

Основна школа у нашој земљи прошла је кроз многе промене и реформе. Ипак, истраживања показују да су јој потребне квалитетне и корените промене, а не промене које су козметичке природе, пресликавање промена од других и оне које не дају резултате. Оваква основна школа коју имамо данас је више школа прошлости него будућности. Деци у основној школи је потребно квалитетно образовање јер је то подлога за даље стицање знања. Квалитетно образовање подразумева мењање досадашњег стања и дизање на виши ниво. Ми треба да учимо од успешних, уважавајући властите специфичности и уносећи ново.

2. ГДЕ СМО САДА?

На глобалном нивоу много се ради на подизању квалитета образовања. Развијене земље су то урадиле на време и на добар начин. Ми смо земља у транзицији и тек радимо на томе. Било је много грешака у прошлости и многе ствари нисмо научили на властитим грешкама. Свака власт је настојала унети нове промене, често мењајући све досадашње, па чак и оно што се показало добрим. Доносећи одлуке о променама требало је најпре одредити циљ тих промена, односно шта се жели постићи њима. Поред тога важна је квалитетна стратегија образовања. Последња стратегија од 2012. до 2020. године наишла је на многе критике. Сматрали су да је неостварива, преамбициозна, а синдикати и актуелни министар просвете је назвао „списком лепих жеља“. С друге стране кривицу су пребацивали на неспособност, нестручност и недовољно чињење да се она реализује. Остало је још само две године до крајњег рока реализације, а много тога још није реализовано. Све чешће критике квалитета образовања и неиспуњена очекивања родитеља с једне стране и незадовољство просветних радника с друге стране, створили су ситуацију неповерења. Један од фактора је и време које нам не иде у прилог. Добар показатељ где се налазимо су резултати ПИСА тестирања. Они су показали да смо при дну лествице и да нам је знање на репродуктивном - другом нивоу од укупно шест нивоа тестирања. Наши ученици меморишу податке, затим их репродукују, али их слабо примењују тј. њихово знање није функционално. А тржиште и будућност тражи управо оно што нама мањка. Неоспорна је чињеница да свака промена власти настоји да нешто промени и у сектору образовања. Али није довољна само жеља за променама или различитост у односу на претходнике. Потребне су такве промене које ће дати жељене резултате, које ће нас сврстати у ред земаља које имају успешне образовне системе. Као пример можемо узети и азијске земље које постижу све боље резултате на ПИСА тестовима. Привреда и економски раст у овим земљама су у повећању. Ми још треба да схватимо да је покретачка снага друштва квалитетан образовни систем, односно квалитетно стицање знања и квалитетни стручњаци. Можемо закључити да смо још на путу тражења који је пун препрека.

2. ПРОМЕНЕ КОЈЕ СЕ УВОДЕ У ОСНОВНУ ШКОЛУ

Ако се анализира историјат увођења промена, закључак је да их углавном иницира и уводи Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Истраживања показују да наставници нису били задовољни таквим начином увођења промена јер се оне спроводе „одозго“, а они имају мало учешћа у иницирању, креирању и доношењу таквих промена. Зато су многе школске године

почињале штрајковима јер просветни радници нису били задовољни својим статусом и променама које су се уводиле. То је један од отежавајућих фактора у успеху сваке промене јер уколико она није прихваћена од оних који треба да је спроведу, претпоставка је да неће бити успешна у оној мери колико се то очекује. Основне школе су прошле спољну евалуацију која је оцењивала многе факторе рада и живота школе. Индикатори квалитета су: од техничких, кадровских, материјалних услова рада, преко подршке и постигнућа ученика, сарадње са родитељима, локалном самоуправом и другим установама до управљања и руковођења школом. Евалуација је укључивала рад наставника, њихово мишљење и ставове али и мишљење ученика, родитеља и сарадника основне школе. То је (или би требало бити) снимање стања и основа за даље кораке. Од ове школске године уведене су многе промене које захтевају мењање многих фактора у основној школи. Уведена је информатика као обавезни наставни предмет што је веома позитивно јер смо ми део информатичког друштва. То је корак напред, односно ближи смо томе да ћака морамо припремати за будућност и наоружавати га таквим знањима. Такође, једна од новина је увођење физичког и здравственог образовања и васпитања, као и обавезних физичких активности. Познато је да су наша деца све мање физички активна, а то доводи до разних здравствених сметњи. Резултати најновије студије у којој је прегледано више од 3.000 деце узраста између 5 и 16 година показали су да 60 одсто деце у Србији има проблем постуре, кифотично, сколиотично и лордотично лоше држање. Сматра се да је узрок томе, поред неправилног држања тела, недовољна физичка активност. Уведене су међупредметне компетенције и пројектна настава. Осим ових иновација, донесен је комплетно нови план учења и наставе за први, пети и шести разред. Ове крупне измене и промене само су почетак увођења новина у основне школе. У најави је комплетна реформа основне школе.

3. УВЕДЕНЕ ПРОМЕНЕ ТРАЖЕ НОВЕ ПРОМЕНЕ

Да би промене довеле до квалитетног образовања које даје квалитетно знање, у нашим основним школама потребно је урадити још много тога. Првенствено је потребно створити квалитетне техничке услове и обезбедити квалитетан процес наставе и учења. Није довољно увести физичко и здравствено васпитање ако нема физкултурних сала, спортских терена и свега онога што је услов да једна добро замишљена промена може да успе или увести информатику као наставни предмет, а да школе немају компјутере и стручни наставни кадар који предаје информатику. Поред техничких услова потребно је ставити тежиште на квалитетан процес учења и наставе. То је веома широко и важно подручје, а оно обухвата опсег од планирања до контроле рада. Квалитетни планови и програми су предуслов успешне наставе и учења, како наставних тако и ваннаставних активности. Поред тога важне су наставне методе. Екс катедру и класично предавање прегазило је време. За стицање квалитетног знања потребне су савремене методе, начини и облици учења, као и употреба савремене наставне технологије. Потребни су разноврсни и савремени извори учења, а не само уџбеник. Потребно је ученике научити да уче. Потребно је да их ставимо у положај субјекта који истражује, експериментише, закључује, анализира и примењује знање. Такве и провере знања ученика треба да буду, а не тестови који траже репродуковање знања. Ово подразумева квалитетан наставни кадар. Већина наставног кадра образовала се док није било овакве наставне технологије какава је данас. То значи и перманентно усавршавање наставног кадра. Међутим, пре тога потребна је селекција. Узевши у обзир Финску као земљу са једним од најквалитетнијих образовних система, која врши детаљну селекцију будућих просветних радника, можемо много научити управо од Финаца. Наставници немају углед у нашем друштву какав им припада као нпр. у Финској. Поред овога важно је и руковођење, односно менаџмент школе. Лош материјални положај просвете и просветних радника је такође препрека. Упоредо са свим овим иду захтеви тражења квалитета резултата, ефеката, односно квалитета знања. Значи, потребно је коренито променити положај просвете у нашем друштву. „Све то захтева не реформу, него преображај школства у целини и обуке кадрова за рад у њој.“ (Светомир Бојанин, „Школа као болест“)

4. ЗАКЉУЧАК

Да би се изградио квалитетан образовни систем и основна школа као његов важан део, потребан је холистички приступ и у складу са њим, увођење квалитетних промена. Као услов за то потребна је воља, жеља и настојање како друштва у целини тако и појединца да се заиста промени образовни систем на боље. То дугујемо младој генерацији, коју припремамо за живот и за њену и нашу будућност. Садашњи систем основношколског образовања и васпитања има многе мањкавости и потребно га је мењати. Сви се слажу да су промене потребне, али се не слажу у начину, врсти, квалитету и квантитету њиховог увођења. Резултат тих промена требало би бити виши ниво квалитета. Потребно је да се ученику основне школе омогући квалитетно образовање. То је услов за квалитетно знање и знање за будућност. Такво знање ће бити прави и важан ресурс који ће покретати напредак читавог друштва. Да ли ћемо то успети, показаће време.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Аврамовић, З. М. (2004). образовање за грађанско друштво – идеолошко средство транзиције. Социолошки преглед, 38(1-2), 175-187.
- [2] Бецга Примару Сцхоолс оф тхе Футуре (2001) – Ацхиевинг Тодау. Цовентру: Бецга
- [3] Бојанин, С.(2017). Школа као болест, Помоћ породици, Београд
- [4] Филиповић, Д.81995) Развој и образовање, Зенит, Београд
- [5] Инноватинг Едуцатион анд Едуцатинг фор ИнноватионТхе Поњер оф Дигитал Тецхнологиес анд Скиллс, ОЕЦД, 2016.
- [6] Петрић,Б. (2006) Речник реформе образовања, Платонеум, Београд
- [7] Сахлберг,П. (2012) Лекције из Финске : Што свијет може научити из образовне реформе у Финској, Школска књига, Загреб
- [8] Стратегија развоја образовања у Србији до 2020.године, Службени гласник РС, бр.107/2012.
- [9] Закон о основама система образовања и васпитања,,Службени гласник РС,, бр88/2017.